

ALEKSANDAR RISTOVIĆ VERSEI

KÖLTÉSNET ÉS VALÓSÁG

Egyetlen vas nélkül,
mint az egykori költő, és szandálban, melyet sós hullámok öntenek körül,
vagyonomtól megfosztva,
de vendéglőben lakomázva mégis, melynek ablakán át valódi rózsákat hoz a szél,
híva magamhoz annak a Ielkét,
aki belém életet lehelte és aki az utazás mesterségére megtanított, számarháton a szárazföldön, a vízen vitorlással,
én vagyok,
ki ködcsóván vagy füstös lencsén keresztül nézi maga körül a világot,
egyszer sem ereszkedve könnyű vitákba, hanem kiáll a metafizikus megközelítésért a költészetben és valóságban,
cserbenhagyva,
mint a kígyó, a csiga, a halacska, amely feltámad, miután kifogták, megcsiklandva a gyermeki tenyeret,
másolom át az írást,
homokkal töltöm az üveget,
vízbe hajítom a kulcsot,
lassú léptekkel megyek,
magamnak és másoknak új kínzást eszelek ki: fogdák, templomok, üres raktárak, ólom és vér, üvegcsék, narancssárga tükrök, mindkét oldalán használt papír,
valójában: csendes helyek.

A KÖLTÉSZET NYOMORÚSÁGA

Nyomorúságos a költészet,
nyújtózkodik, hogy elérje az örökkévalóságnak nevezhetőt,
de mint a szemüveges
gyermek, olyan,
ócska metaforáival, mellékneveivel és összehasonlításaival,
feladata könnyű,
míg mások dolgába avatkozva
nehezíti saját útját,
nyomorúságos, amit tesz
összegyűjtve a filozófia törmelékeit és felhasználva
a drámai fogásokat, hogy napvilágra hozza azt,
amire képes, egy ujjnyit sem eltérve
s meghajlított szártól és a szótártól eme vakondtúrásban,
valamely szerencsés visszatérésre reményt nem adó utazás
őskezdetén van,
és érinti a pillanatot,
amikor kimerül múlt és jelen (az olajlámpa alatt),
ha összecsap;
fénye
bevilágítja valamely leány keskeny arcát, annak látszatát magára
öltve, hogy ágyamba mászhasson,
tenyerét szemérmére
helyezi,
miközben hálóingben és lélegzet-visszafojtva tettének célszerűségé-
ről beszél,
amíg magokat
dobál a vízbe,
szalmaszálon át lélegzik,
űriti beleit.

Nyomorúságos a költészet,
trombitákra, robbanásra, vasnyakláncra, kanyargó lépcsőre van
szüksége
és csillámlásokra a Semmiben.

SZÓKRATÉSZ DÉLUTÁNJA

Kevesen vannak azok, akik nem jönnének ki otthonaikból
Szókratész beszédét hallani,
amint lenge öltözetű fiúkkal és lányokkal megy lépésben az
athéni téren.

De azok is kevesen vannak, kik nem ismernék föl őt
duzzadt ajakáról vagy törött orráról,
amint áthelyezi a botokat és a bíróságok borzalmas ülőhelyei-
ről kiabál.

Szókratész olajat önt a tűzre,
Szókratész nem látja Szókratészt, noha meg sem tagadja,
tenyerében méhet tart, míg a másikkal a mondat végét jelzi.

Apró szemével figyeli maga körül
a rózsakerteket, a templomokat, a kutyákat, a lámpákat, a nyil-
vános illemhelyeket
és a fiúkat, kiknek drága köpeny takarja hosszúkás avagy kerek
fenekét.

Dialektikája szemernyi bizonyítékkal sem szolgál,
csak a filozófiai értekezés tárgya az igaz,
míg a látogatóba jött jegyző és a hosszú ragaszkodó költő festett
arca azonos.

Hideg teremben éri a hajnal,
csomóba kötött zsigerekkel és megnehezült végtagokkal,
amíg odakint, a fénylő kövezeten, egy kecske zöld és barna go-
lyócskákat hagy maga után.

KÜLÖNBÖZŐ UTAK

Kezdetben az élet végtelennek és oszhatatlannak tűnt,
a vízben vagy a tükörben
minden rózsának kifogástalan tükörképe volt,
kimondott vagy leíródott

minden gondolat, mint a gyermekkorban,
kezdetben
az élet hozzánk tartozott és egy másikért kicserélni nem lehetett,
az ágyban
és a szabad levegőn egy volt tested és testem,
női hang és férfi hang
egyugyanarról beszélt
visszhangozva a hűvös teremben és a fák alatt,
kezdetben
a fonál fonál volt és a madár szárnya madárszárny,
egyetlen szerelmetes vagy összeesküvő
jelentés
tartalmazott minden jelentést,
a világ
zárva volt az estéli imákban a bimbó, a vihar és a lámpa előtt.

Oly közel van most az örökkévalóság,
hogy felismerhetjük a tárgyakról, melyek maguktól kerülnek
tenyerünkbe, fogaink közé vagy zsibbadt talpunk alá.

LÉNY

Éntőlem tehozzádig nincs egy centiméter sem, tűszúrásnyi hely
sincs,
az arcunk teljesen hasonlít egymáshoz, egyetlen arc,
ha tükörbe tekintesz, orrlyukaimat látod, szemöldököm és szá-
kállam bodrait,
ha kezemmel arcomat simítom, mintha képed vagy nagy szád érin-
teném.

Reggelenként boldog vagyok,
mert testem helyett tiédet érzem:
az öblös hasat,
a finom bőrt,
a mellek
és a csípő
teljesen nőiesek.

Nem restelkedem beszélni arról, ami egyszerű, lévén a természet része, vagy azt megnevezi, vagy abból következik és visz-
szatér hozzá, miként a vízcepp a vízhez, ahonnan elszökött.

Kezemre játszanak
a hátralevő évek, az egész élet.

MÁSİK LÉNY

Olvastam ismét a költőket, kik hatottak költészetemre,
és a sorok között
megláttam arcukat,
melyek gúnyosan
vagy kárörvendően
vagy jóindulatúan mosolyogva néztek rám;
valóban,
síron túli tekintet volt az,
és mondhatni,
belőlem jön és belém visszatér,
felhasználva a metafizikának azon felismerését, hogy a tárgyak
érthetőségének általános vezérelveit utánozza és a tükör-
képek sokszorozódását.

Olvastam ismét a költőket, kik hatottak költészetemre
és a költészet teljes egészében
tárgy nélkülinek tűnt,
nem létezőek voltak: a koszorú és a rózsza, a régi kerékpárok és az
ügyes állatok ugrásai a korongon át;
nem kevély, de megalázó volt
a magány,
az érzékszervekhez tartoztak az érzelmek,
a lélek pedig
a végtelenről szóló mendemondáknak volt kitéve, ami mégiscsak
kimerül egy másfajta eljárással, s nem a mozgással.

Kiürítettem az
edényeket, homokba öntöttem a bort, arcod és arcom közé helyez-
tem a lámpát,
betörttem a repedéseket, hogy ki ne ömöljön egyetlen csepp se a
terembe, ahol közléről figyellek.

SZIVERI János fordításai